Tuula Linna

1.6.2026

Lakivaliokunnalle

U 33/2026 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi 28. yhtiöoikeudellisesta kehyksestä (EU Inc.)

Kiitän tilaisuudesta saada lausua ja totean kohteliaimmin seuraavaa.

Asetusehdotuksen perusteluissa todetaan X luvun osalta:

> ”Tämä luku sisältää säännöt yksinkertaistetuista lopettamismenettelyistä, joita voidaan soveltaa sellaisiin EU Inc. -yhtiöihin, jotka ovat innovatiivisia startup-yrityksiä. Kansalliset maksukyvyttömyyskehykset eivät aina sovellu maksukyvyttömien EU Inc. -yhtiöiden asianmukaiseen ja oikeasuhteiseen kohteluun, jos ne ovat innovatiivisia startup-yrityksiä. Ehdotuksen tavoitteena on sen vuoksi varmistaa, että EU Inc. -yhtiöt, jotka ovat innovatiivisia startup-yrityksiä, likvidoidaan hallitusti nopealla ja kustannustehokkaalla menettelyllä. Tämän luvun säännösten päätavoitteena on yksinkertaistaa menettelyä ja vähentää siihen liittyviä hallinnollisia kustannuksia. Periaatteessa velallisen olisi säilytettävä yhtiön varat ja liiketoimet koko yksinkertaistetun lopettamismenettelyn ajan.”

Mainittu perustelulausuma ei kerro, millä tavalla kansalliset maksukyvyttömyysmenettelyt eivät sovellu innovatiivisiin startup EU Inc. -yhtiöiden maksukyvyttömyystilanteisiin. Jää ilmaan toisin sanoen se, mitkä ovat tällaisten yhtiöiden sellaiset erityspiirteet, että normaalit kehykset eivät niihin sovellu. Useissa maissa on erilaisia nopeita menettelyjä ja esimerkiksi konkurssipesän omaisuuden myynti as *a going concern*.

Se, täyttäisikö jokin yritys Innov. startup EU Inc. -yritystä koskevat varsin epämääräiset kriteerit, saattaa työllistää tuomioistuimia ja velkojia. Ensinnäkin, kun kyse olisi komission suosituksesta, jokainen jäsenmaa voisi ilmeisesti päättää keskenään erilaisista kriteereistä. On myös epäselvää, mitkä erät luetaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Kriteeri, jonka mukaan toimintaan liittyy teknologisen tai teollisen epäonnistumisen riski, on aivan liian epämääräinen. Samoin se, parantaisivatko yrityksen tuotteet nykytilaa, on arvostuksenvarainen jne. Kaiken kaikkiaan tällaisista väljistä kriteereistä voidaan aikaansaada täysin turhia, massiivisia ja kalliita oikeudenkäyntejä (tai välimiesmenettelyjä).

Innov. startup EU Inc. -yrityksiä koskeva ehdotettu maksukyvyttömyysmenettely vaikuttaa erikoiselta yhdistelmältä likvidaatio-tyyppistä menettelyä ja saneeraustyyppistä menettelyä. *Debtor in possession* (DIP) on vieras ainakin suomalaisessa konkurssimenettelyssä, jossa keskeistä juuri on se, että velallinen menettää määräysvallan omaisuuteensa. Asetusehdotuksen mukaan velallisella säilyisi määräysvalta, oikeus täytäntöönpanon keskeyttämiseen ja, jos selvittäjää ei ole määrätty, päätösvalta realisointiin ryhtymisestä ja tuottojen jakamisesta. Herää kysymys, kuka velallista valvoo. Vaikka selvittäjä olisi määrätty, on epäselvää, mitkä toimivaltuudet selvittäjällä on velalliseen nähden.

Lisäksi voidaan kysyä, että kun kyseessä on maksukyvytön yritys, miksi yritys jatkaisi menettelyn ajan liiketoimintaa. Liiketoiminnan jatkamisella tappiot vain syvenevät ja yritys toimii markkinoilla eräänlaisena häirikkönä. Tuore EU:n maksukyvyttömyysdirektiivi II päinvastoin korostaa johdon vastuuta aloittaa maksukyvyttömyysmenettely, jos yritys on menettänyt kannattavuutensa.

Jos tuomioistuin ei jatkaisi menettelyä vaan tekisi päätöksen menettelyn päättämisestä (ks. 102 art.), menettely jatkuisi ehdotetun 102 artiklan mukaan tavallisena likvidaatiomenettelynä. Kokonaan jää auki se, mitä oikeusvaikutuksia päättyneellä likvidaatiomenettelyllä olisi normaalimenettelyssä. Tällaisen siirtymän sääntely edellyttää monimutkaista ja laajahkoa kansallista sääntelyä.

Lähtökohtainen realisointitapa olisi EU:n laajuinen sähköinen huutokauppa (ehd. 97 art.), joka vaatisi mittavat investoinnit ja ylläpitokustannukset. Olisi suhteetonta perustaa kallis sähköinen huutokauppamenettely niin rajattuun tarkoitukseen kuin koskemaan ainoastaan sellaisia EU Inc.-yrityksiä, jotka voidaan – huojuvien kriteerien perusteella – luokitella innovatiivisiksi startup-yrityksiksi. Uskoisin, että juuri tällaisissa yrityksissä ei juurikaan ole realisoitavaa omaisuutta. Kansalliset realisointijärjestelmät ainakin Suomessa ovat varsin toimivat. En näe mitään tarvetta tällaiselle kalliille erityisrealisointitavalle, jonka käyttöala todennäköisesti jäisi mitättömän vähäiseksi. Ehdotuksen perustelujen mukaan sähköinen huutokauppa vähentäisi kustannuksia. Epäilen tätä vahvasti. Lisäksi huutokauppaan ei saisi ilmeisesti osallistua esimerkiksi amerikkalainen ostaja. En oikein ymmärrä, miksei ostajapiiri voi olla globaali.

Jos saatava on riitainen (ks. 95(5) art.), herää kysymys, miten riitaisen saatavan käsittely on järjestettävä (talletetaanko riitainen osuus odottamaan riidan ratkaisua, kuka jakaa osuuden, kun riita on ratkaistu, juokseeko saatavalle korko riitaprosessin ajalta ym.). Jälleen vaadittaisiin laajasti täydentävää kansallista sääntelyä asian järjestämiseksi.

Saatavat otettaisiin huomioon velallisen ilmoituksen mukaisesti, mutta myös velkojat voivat ilmoittaa muita saatavia. Ehdotuksessa jää kokonaan ilmaan se, miten saatavia konkreettisesti valvottaisiin. Jos jokainen jäsenvaltio kehittää omat järjestelmänsä, velkojilla on kova vaiva selvittää, miten saatavat ilmoitetaan. Vähintään saatavien valvontamahdollisuudesta ja valvonnasta tulisi laatia vakiolomake, jota on käytettävä.

Herää kysymys myös siitä, tarkoitetaanko EU-Inc. sivuliikkeellä itsenäistä osakeyhtiötä vai samaa kuin EU:n maksukyvyttömyysasetuksen ”toimipaikalla”. Muutoinkin ehdotuksen suhde EU:n maksukyvyttömyysasetukseen on jäänyt käsittelemättä. Kumpaa asetusta sovelletaan, jos EU Inc. -yrityksellä on ulkomaisia velkojia? Voidaanko puheena oleva

likvidaatiomenettely esimerkiksi muuntaa saneeraukseksi maksukyvyttömyysasetuksen mukaisesti?

Mielestäni osakelajien oikeuksien muutoksia ei pitäisi tehdä yhtiön hallituksen päätöksellä vaan tarvitaan yhtiökokouksen päätös. Osakelajien oikeuksien muuttamisen yhteydessä tulee ottaa huomioon konversiosaneerauksen mahdollisuus, jolloin osakkeenomistajien päätösvaltaa on rajoitettu.

Yksi harvoja positiivisia seikkoja on, että ehdotuksen mukaan maksukyvyttömyyden määrittely säilyisi kansallisella tasolla.

Kaiken kaikkiaan komission ehdotus COM (2026) 321 final on ainakin X luvun osalta ylimalkainen ehdotus, joka koskee epämääräisellä tavalla määriteltyä hyvin suppeaa yritysten joukkoa ja jossa ehdotukset jäävät yleiselle tasolle siinä määrin, että kun jokainen jäsenvaltio säätää täydentävän täytäntöönpanolain, on tuloksena kirjava järjestelmä. Ehdotus lisää olennaisesti kansallisen maksukyvyttömyyslainsäädännön monimutkaisuutta ja on omiaan aiheuttamaan kalliita oikeudenkäyntejä X luvun mukaisen menettelyn edellytyksistä, koska velkojat eivät todennäköisesti ole valmiita luopumaan oikeuksistaan siinä määrin kuin ehdotus tarkoittaa.

Lopputoteamukseni on, että yhdyn kaikkiin oikeusministeriön kirjelmän s. 30-32 esitettyihin epäilyksiin asetusehdotuksen onnistuneisuudesta. Asetusehdotuksen X luku pitäisi poistaa kokonaan.